

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET
ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egészévre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

B E T E G H P Á L.

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 em. kény 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltnék. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyíltér sora 1 kor. Hirdetés és nyíltér díja előre fizetendő. — Hirdetéseket a lap részére elfogad minden hirdetői iroda.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adatkak vissza.

Az új rend.

— jan. 19.

Uj év napja óta, a mikor az új büntető perrendtartás életbe lépett, az új szellem friss fualata járja át igazságszolgáltatásunk csarnokait. Azt az intézményt, mely a külföld legtöbb államaiban már régóta ki van próbálva, mint a büntető igazságszolgáltatás új rendjének fegőbb reform alkotását, végre Magyarországnak is megadta a kodifikálók bölcsessége. A hivatalos bírák egyeduralma megszűnik és a független polgár is megjelenik Themis házában, hogy legjobb tudása és belátása szerint igazságot mondjon büntetett vádolt polgártársáról.

Az esküdtek hatásköre eddig tudvalevően csak a sajtó útján elkövetett bűncselekményekre terjedt ki, míg most minden súlyosabb bűncselekményről fognak ítélni, melyeknek büntetése halál, életfogytig tartó vagy öt esztendőnél hosszabb szabadságvesztés. Míg azonfelül a sajtó- esküdtszék csak a királyi táblák székhelyein voltak szervezve, most valamennyi törvényszék mellett lesz esküdtszék.

A törvénynek gondja volt rá, hogy az esküdtszék szolgálat teljesítését ne bizza akármilyen polgárra, hanem azt bizonyos jogi és politikai szempontokból megállapított kvalifikációhoz fűzte. Így minden polgártól, akit az esküdtek lajstromába felvesznek megkivánják a magyar honoságot, a huszonhatodik életév betöltését és az ország törvénykezési nyelvén, a magyar nyelvnek legalább is megértését.

Mint hogy pedig ama polgárok, kik a legnagyobb nyomorban vannak és a megélhetés gondjaival küzködnek, rendszerint csak kistöke képzettségre tehetnek szert, a törvény az esküdtszék képzettségét legalább husz korona egyenes adó évenkénti fizetéséhez köti. E vagyoni cenzus hiányában pedig bizonyos értelmi cenzus (például tanári, ügyvédi, orvosi diploma, érettségi bizonyítvány) kívánatik meg.

Abból a nagy tömegből, mely a törvényben megállapított kellek alapján fölvetetik az esküdtek lajstromába, az egyes királyi törvényszékekkel összeülő bizottság kiválogatja a képesség és megbízhatóság szempontjából a legalkalmasabbakat és besorozza őket az évi lajstromba.

Míg a sajtó- esküdteket minden egyes ügy tárgyalására külön-külön idézték meg, ezentul a

behívás egy egész ülészakra fog kiterjedni. Egy esztendőben minden törvényszéknél átlag három-négy ilyen, körülbelül két hétig tartó ülészak lesz, amelyen egymásután tárgyalják le mindamaz ügyeket, melyekben a vád alá helyezés már az ülésnek megkezdése előtt történt. Minden ilyen ülészakra pedig a fönt említett évi lajstromból kisorsolnak harmincz rendes és tíz helyettes esküdteket. Ezek közül pedig minden egyes ügy tárgyalása előtt külön sorshuzással állítják össze az esküdtszékét. Az a tizenkét esküdteket, akit sem a vádló, sem a vádlott nem kifogásol, végig hallgatja a tárgyalást, azután pedig zárt helyen való tanácskozás után felel a hozzá intézett kérdésekre. Az esküdtek a vádlott bűnössége, vagy nem bűnössége kérdésében döntenek, még pedig fölmentés esetében egyszerű szótöbbséggel, a bűnösség kimondásánál legalább nyolcz (eddig hét) szavazattal. Az esküdtek mellé rendelt 3 ítélőbíróból álló szakbírószék azután, amennyiben az esküdtek a bűnösséget megállapították, a bűntetés kérdésében határoz.

Az esküdtekre tehát nagy feladat vár. A legfontosabb politikai bűncselekmények, a felség-sértés, hűtlenség és lázadás, valamint a legsúlyosabb büntettek — mint például a gyilkosság, szándékos emberölés, halált okozó testi sértés, rablás, gyújtogatás stb. — eseteiben ítéletet mondanak polgártársaik becsületéről, szabadságáról, esetleg életéről is. Nagy felelősség terhe nehezül tehát rájuk. Ha magas szto hivatásuknak teljesen meg akarnak felelni, mulhatatlanul arra kell törekedniök, hogy mihelyt elfoglalták bírói széküket, kivetkőzzenek a köznapi élet mindennemű vallási, nemzeti, politikai és társadalmi előítéleteiből és sem megokolatlan rokonszenvtől, sem önkéntelenül támadható antipatiától meg nem zavart szemmel meglegjék a tiszta igazságot. Tagadhatatlanul nehéz egy feladat, de a magyar polgárság színe-java már megérett rá.

A pálinka ellen. Vármegyénk törvényhatósági bizottsága közlelbi közgyűlésében hozott határozata értelmében 23,706—899. alisp. sz. alatt a képviselőházhoz feliratot intézett a pálinkaivás korlátozása tárgyában.

— A biztosítás államosítása. Az elemi csapások elleni biztosításoknak törvényhozás útján leendő rendezése végett, törvényhatóságunk 23704—99. alisp. sz. a. szintén feliratot küldött a képviselőházhoz.

A sertésvesz csökkenése. A legutóbbi állategészségügyi kimutatás szerint hazánkban most már 508 köz-

ségben van sertésvesz. A nyár folyamán tudvalevően majdnem háromszor ennyi község volt fertőzve. Állategészségügyi állapotunk e kedvező javulására támaszkodva, a földmivélsügyi miniszter leiratot intézett a gazdasági egyesületekhez és a törvényhatóságokhoz, figyelmükbe ajánlva azokat a védekezési módokat, a melyeknek betartása esetén a gazdaközönség maga is hathatósan hozzájárulhat, hogy a járvány még szűkebb körre szoríttassék s ezzel nemcsak a közvetlen károsodások mellőztessenek, hanem állatforgalmunk és kivitelünk is lehetőleg akadálytalanul legyen lebonyolítható.

Komoly apróságok.

II.

Tarlózzunk tovább a közélet mezején! Szerdán egy szomorú temetésnek voltam meghatolt szemlélője; imposáns részvét mellett hantoltunk el egy nőt, a ki még fiatal volt, több kis gyerek édes anyja, hitves és papné. A pap pedig mindig a tanítás munkáit közé tartozott, mert pap és tanító együttes munkája hozza létre az emberiség kulturáját; pap és tanító, vallás és erkölcs még a filozofia rideg szabályai szerint is édesegyek, ikerfogalmak. Ezelőtt, gondolom egy évtizeddel bizonyos viszonyossági megállapodás létesült az egyes középiskolák között, hogy tanárnak úgy, mint tanárnak (s azokkal rokonállásuaknak) temetésére az intézetek ifjusága testületileg ki fog vonulni. Az őszön mult egy éve annak, hogy egy ifju édes anyát temettünk, ki saját élete elhülésével fizette meg az első gyermek életét; tanárné volt; ott voltunk mindnyájan, csak az állami főreáliskola ifjusága nem; most egy papné temettünk. Ott voltak mindnyájan, csak az állami főreáliskola ifjusága hiányzott. És eddig semmi különös sincs a dologban. De ott volt és egyedül egy nagymenyű ifju temetésén, bár más intézetbe járt; hiányzott azéről, ki annak az ifjunak nemcsak édes anyja, de papné is volt. Pedig a viszonyosság ma is fennáll; igaz, hogy nincs papira vetve, nem is kellett akkor, mert az a lélekben megirt szerződés volt, mely az emberiség közös érzelmi megnyilatkozásában, a részvét gondolatában birta pecsétjét. Azóta sok víz lefolyt a Küküllőn; emberek jöttek, mentek; változott, de mesterségesen a részvét gyakorlása is; nem is olyan régen, politikai szempontok irányították a halotti végtisztességet is. De ezt ma és a jelen esetben nem lehet mondani. Mi lehet hát az indoka? Zimankós idő? Kint volt a ref. leánynevelde is! A más két intézet ifjusága — igaz — rongyosabb, de erőteljesebb is, mert székelv gyerekek. Ott is nagy részében székelv gyerekeknek kell lenniök, hiszen a székelvgye érdeke állította fel. Avagy talán a családias érzésük is annyira resignálnak, hogy a főreáliskola „vegnapjainak“ (?) előérzetében már a reprezentáció is fölösleges? De tovább nem kurkászom. Részvétet sem követelni, sem erőszakolni nem lehet. Most is csak a szomorú alkalom készített rája s most is csak azoknak tudomása végett, kik hisznek még a „Ma nekem, holnap neked“ igazságában.

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGYÁJA.

A rómaiak.

(A rómaiak története. A Nagy Képes Világtörténet III. kötete. Irta: dr Geréb József. Ára bekötve 8 frt.)

(A „Székelv-Udvarhely“ eredeti tárczája.)

Soha sajtósebb race nem élt a világon a rómaiak. Nép, melynek lakhelyét körülözönl a tenger, s mégis szárazföldi életet él, ősi lakosságát idegen hajósok látogatják a partokon, s az egész félsziget mégis egy földmivelő város törvényeinek hódol. Maga csak későn, teljes belső kifejezése után merészkedik tengerre, de akkor meghódítja az egész világot. Megnagobbítja a történelem színterét: Spanyolországot, Galliát, Britanniát, hódítja hozzá s az Alpesekig és Dunáig viszi határait, később azon tul is. Lassanként a Földközi-tenger minden partja az övé lesz s az egész világon szétömöl Róma nyelve és hatalma.

S a hová ez a nyelv és ez a hatalom eljutott, ott volt a római szellem. Soha nép oly erősen magába nem olvasztott idegen nemzeteket, mint Róma. Minden, a mit meghódított, birodalmának része lön. Volt görög világ — mondja Lavisse, — de nem volt görög birodalom; ellenben volt római világ s római birodalom is.

Lavisse, az óvatos és szellemes francia, mindjárt hozzá is teszi: hogy kétséges azonban, vajon jó volt-e mindenben hatása?

Annyi bizonyos, hogy egészen kiölte a meghódított népek nemzeti egyéniségét, meggyilkolta saját szellemüket, s midőn a császárság megszűnt, a meghódított népek felszabadultan sem bírtak nemzetiekké alakulni. Az olasz, a gall, a spanyol csak a barbarok beolvasása

után tettek szert új, nemzetalkotó energiára. A meghódított országok mindenesetre gyorsabban fejlődtek Róma uralma alatt, mint fejlődtek volna magokban. De nem hiába tűnik fel, hogy a meg nem hódított s hosszasan el nem foglalt országoknak ma kiválóbb szerepök van a világban, s több reményök a jövőben. Miért? Talán mert eddig kevesebbet éltek, s így hosszabb jövőre van joguk? Vagy mert am azok nemzetrontó tulajdonságokat örökölték Rómától? Örök titok. A világtörténet egyszer folyt le, s más módjával próbát tenni nem lehet. A találgatás pedig nem tudomány. Az bizonyos, hogy egy nép sem haladt oly következetes logikai uton végig kifejlődése és elpusztulása felé, mint Róma.

Caesar utja a császársághoz az egész császárságnak előképe.

Önzését és hatalomvágyát nehéz-körjával együtt örökölték Caesar-utódjai. A hatalmi és politikai dolgokban oly éles elműek voltak, mint egyetlen ókori nép sem: oly nagy és oly maradó birodalmat egy sem alkotott. A nép tribunatusa, a provinciák, az imperatorválasztás, mind a legnagyobb politikai fogások közül valók.

A művészetet nem sok eredeti feltalálással vitte előre a római nép. De mégis töle származik a kupola-fedés és a boltozat. Az építő és szobrászművészetben műkinseinek javarészt a kiasott és Rómába szállított görög műemlékek, vagy azok drága másolatai teszik. Költői közül Virgilius Homeros tanítványa, Platus sem éri utól a görögöket, csak Horatius bájos és emel eredeti erővel. Ugy látszik, ilyesmihöz kevés volt bennük a hajlékonyság és a képelet. De a hol az igazság alapjára állhatnak, a régi vagy a mai igazság gyakorlatiasabb szelleme érintette őket: a történelemben és a politikai beszédekben, ott két páratlan mester áll elő: Tacitus és Cicero.

E sajtóságos népről, melynek kivált jogi intézményei hatottak napjainkig, most díszes és jeles új könyv jel-nt meg. A könyv a Nagy Képes Világtörténet III. kötete. Szerzője Geréb József. Pontos, logikus munka, jó írói tulajdonságokkal. Illustrációi is gyönyörűek. Nincsen a római-kori művészetnek egyetlen fontosabb alkotása sem, melynek hű mását meg ne találhatnánk a kötetben. Semmi phantasia nem szentségteleníti meg itt a történelmi emlékeket; autentikus és szépen reprodukált képeket látunk oly nagy számban, hogy a könyv valóban egész művelődéstörténelmi és művészeti képeskönyv, melyben a legszebb emlékek panorámáját nézhetjük végig rövid idő alatt. S nem csak az ábrázolt emlékek — ábrázolásuk és elrendezésük is művésziék. Ez valóban olyan könyv, a milyenről Tóth Béla beszélt mult vasárnap tárczájában. Szükséges könyv, mely kellő időben jelenik meg. Tóth Béla ott panaszt emel, mert a közönség most is német könyveket vásárol, olyasmiben is, a minek jobb párját lehetni magyarban. Nos, ez a könyv ebben is az ő kivánása szerint való. Ily fajta könyv igazán nem volt eddig magyarban, a nemetekhez kellett fordulni. Most itt van, magyarul, olyan jól, olyan alaposan írva, hogy a német munkák sem különbek.

Ez a könyv igazán szükséges, mert csak eljött már valahára az ideje, hogy az ezeréves magyar nemzet is megláthassuk a világ életében a többi népek közt; s mikor volna az ily könyv megjelenésére jobb idő, mint az új ezredév és új század küszöbén?

A nagy vállalat létesítésére a Franklin-Társulat és a Révai Testvérek Irod. intézet egyesültek.

A könyv méltó párja a nagy vállalat eddigi kötetinek s az olvasó éppen annyi élvezetet és tanulságot talál benne, mint azokban. Jobb ajánlólevelet könyv mellett nem írhatunk.

TANÜGY.

Tisztújító köri ülés. Az Udvarhelymegyei Általános Tanítóegylet Udvarhely járási fiókköre 1900. január 18-án Sz. Udvarhelyen, a községi iskola I. oszt. tanteremben látogatott és népes gyűlést tartott, melyen mindvégig jelen volt Sándor Mózes kir. tanácsos, szerelvé tisztelettel tanfelügyelőnk is. Fél tíz órakor Sándor Lajos köri elnök rövid üdvözlő beszéddel, miután a gyűlést megnyitotta, a tárgysorozat első pontja értelmében Keresztes János bögözi all. tanító a II-ik osztályban beszéd és értelem gyakorlalat tanított; ezen teljesen sikerült tanításnak tananyaga „a folyóvizek” volt. A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hiteltelítése után Sándor Lajos elnök emelkedik fel, megköszöni a körnek az ezelőtti három évvel behelyezett bizalmát s a maga és többi tisztjairól nevében a lemondást beadja. A megjelölt, távozó elnök helyébe, a választások idejére Molnár Dániel korelnököt ülteti a kör az elnöki székbe. Tehát választás van; mindenki élénk érdeklődéssel beszélget erről a tárgyról; a terem minden szögletébe egy-egy csoport verődik össze, mely minden áron azon van, hogy az ő jelöltjei kerüljenek ki győztesen az urnából. De hangzik végre a korelnök szava, hogy a beadott szavazatok alapján elnöknek megválasztott: Lázár József szekelyudvarhelyi közs. ig. tanító, alelnöknek: Kovács Mihály paradji all. isk. ig. tanító, főjegyzőnek: Györkes Mihály szekelyudvarhelyi községi tanító, aljegyzőnek: Péter Gergely f. boldogfalvi tanító, pénztárosnak Molnár Dániel szilvási tanító és könyvtárosnak: Blajer Balázs szekelyudvarhelyi közs. tanító. Zugó eljénzés követi a korelnök ezen kijelentését, ki, — miután az új tisztikarnak munkálkodására Isten áldását kérte — felhívja őket állásuknak elfoglalására. Lázár József lemondulást szegő beszédében, miután a körnek megnyilatkozott bizalmát megköszönte, a többek között azon kijelentést is tette, hogy minden ereje és igyekezete oda fog irányulni, hogy a körnek ügyeit és üléseit úgy vezesse, hogy az mindenkinek nemcsak meglegedésére, de egyszersmind fiókkörünknek előmenetelére is szolgáljon. Veres Ferencz folytatta ezután egy előző gyűlésen megkezdett, tartalom-ban gazdag felolvasását, a beszéd és értelem gyakorlatakról. Minthogy a felolvasás részben belevág a most reávirzó alatt levő osztatlan népiskolák tantervébe, a fiókkör azon óhaját fejezte ki, hogy keresse meg szerző első sorban a hivatalos lap, esetleg más tanügyi lapnak szerkesztőségét ezen munka kiadásának érdekében. A tárgysorozatnak két pontja, sajnos, ismét kimaradt, óhajandó, azonban, hogy ez jövőre minél kevesebbszer ismétlődjen. Több rendbéli jelentés és indítvány letárgyalása után, a zájásoknak ígérkezett, de annál nagyobb rendben lefolyt ülés: 12 óra után elnök elterelésével véget ért.

Tanítói gyűlés. Az Udvarhelyvármegyei tanítóegylet szekelykereszturi fiókköre folyó év február hó 14-én Székely-Keresztúron az állami tanítóképződe helyiségében rendes gyűlést tart, melyre a tagokat és tanügybarátokat tisztelettel meghívom. Tárgyai lesznek: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv olvasás. 3. Tanít Belle László, földrajzból a IV-ik osztályban. 4. A mennyiségben anyagának kijelölése és beosztása az osztatlan népiskolák számára. Felolvassa Tarcsafalvi László. 5. A mennyiségben anyagának kijelölése és beosztása az osztott népiskolák számára. Előadó: Sándor Lajos. 6. Szavalt: Rozsondai István. 7. Szükséges-e az osztatlan iskolák számára külön tanterv? Előadó: Miklós György. 8. Az „Eötvös alap” és „Tanítók Háza”-t ismerteti: ifj. Bakó Dániel. 9. Könyvtárnok beszámoló a fontosabb tanügyi eseményekkel. 10. Jelentések, indítványok. Jegyzet. Tekintettel a tárgy megnyitására és a gyűlés határozatára, 9 órakor a gyűlés kezdetét veszi. A tagsági díjak befizetése szintén a gyűlésre esik. Alsó-Simenfalván, 1900. év január hó 18-án. Szász Ferencz, fiókköri elnök.

KÜLÖNFÉLÉK.

Helyettesítés. Megirtuk volt, hogy Végh Ferencz m. kir. esendőrőhadnagyot Nagy-Enyedre áthelyezték. Mint értesültünk — helyettesül a helybeli szakaszpáncsokóság vezetésére Tóth István m. kir. esendőrségi hadapródot helyezték át ideiglenes minőségben.

Séteterünk nincsen. Többször tárgyaltuk e kérdést a tavasz közelgét. Illo, hogy erről idejében gondolkozunk. Bizunk polgármesterünk életrevalóságában s hisszük, hogy a folyó évben nem fogja halasztani e köz-szükséglet képező ügy megvalósítását.

Hymen. Lukácsfy Ferencz m. á. v. tisztviselő, Lukácsfy Dénes vármegyei pénztáros fia, e hó 24-én délután 4 órakor tartja esküvőjét Schmiédli Ede es. kir. főállatorvos leányával Arankával Sepsiközségen.

Meghívás. A szekelyudvarhelyi „Kaszinó” évi rendes közgyűlést az egyesület helyiségében folyó évi január hó 28-án d. u. 3 órakor tartja meg, melyre az igen tisztelt rendes és vidéki tagtárs urakat ez uton is van szerencsénk tisztelettel meghívni. Sz. Udvarhelyen, 1900. január hó 19-én. Dr. Solymossy Lajos, elnök. Konez Aurél, jegyző. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Jegyzőjelentés a lefolyt 1899. évről. 3. A leltárt, pénztárt és könyvtárt vizsgáló bizottság jelentése. 4. Választmány előterjesztése a jelenlegi kaszinó-helyiség kibővítése és újrahuzatára iránt. 5. Az 1900. évi költségvetési előirányzat előterjesztése. 6. Indítványok. 7. A tisztikar lemondása és új tisztikar választása.

Eljegyzés. Dénes János helybeli divatárú kereskedő eljegyezte özöni Pünköthy Geiza nyug. kir. telek-könyvezető, földbirtokos bájós és kedves leányát, Zelmát, Homoród-Karacsonfalván.

Halálozás. Részvételt vettük a következő gyászjelentést: Bedő Ferencz, a sz. udvarhelyi református egyházközség lelkesze. és egyh. megyei főjegyző, mint az idegyűlnek férje; Bedő Ilona, Vincze, Iván és Sarolta, mint gyermekek; n.-borosnyói id. Könya Lajos és felesége Bepedek Klára, mint szülők; Könya Gyula, Möricz, Lajos feleségével és Viktor, mint testvérek; Dr. Demeter Károly és felesége Bedő Róza, mint sógor és sógornő, mint a többi rokonok, valamint a jó barátok és barátinok nevében is mély fájdalommal, levert lélekkel és jött szívrrel tudatják, hogy az örökre felejthetetlen

hű feleség, az önfeláldozó édes anyja, a jó gyermek, a szerető testvér, a drága sógornő, a szelid lelkű, egyszerű és gondos háziasszony Bedő Ferencz né sz. nagyborosnyói Könya Ilona 40 éves korában, boldog családi életének 21-ik esztendejében, néhány napi gyöngékedés után, ez év január hó 15-én d. u. három és fél órakor, szívhűdés miatt, itt hagyta szeretteit és egy szebb hazába költözött. Az idevált nemes lélek búcsuzás nélkül szállt vissza a mennybe és oly váratlanul tünt el kedveseinek ö. elő karjai közül, mint midőn derült, tiszta égből süjt alá a villám. A forrón szerető hitves szive megszakadt; a szelid és jószágos szempár fénye elhomályosult; a beszédes ajkak elnémultak; az édesanya hó keble örökre kihült! A férj őrző anyyala; a gyermekek édesanyja; az öreg szülők legszebb reménye és a rokonok büszkesége nincs többé. A nemes lélek vissza szállt a mennybe, hogy egyesüljön sokat siratott fiával. — Ó boldog! de jaj nekünk, kik őt vigasztalanul siratjuk! Kedves halottunk szétomló porait f. évi január hó 17-én, szerdán, délután 2 és fél órakor fogjuk, a piactéri papi lakásból, ima- és sirnal tartandó rövid búcsúszózat után, a helybeli reformátusok temetőjébe elhelyezni. Sírj alma legyen olyan szép és zavartalan, mint a milyen áldásteljes volt munkás, szerény és övét végtelenül boldogított rövid földi élete! Székely-Udvarhely, 1900. január 15.

A meghaldogult papné temetésén óriási közönség vett részt. Nem volt társadalmunknak talán egyetlen rétege sem, a mely képviselve nem lett volna. A ravatalra következő koszorúkat helyezték: Ev. ref. prosbiterium által, felirata: „Az udvarhelyi egyházközség szeretett papnéjának.” — Az ev. ref. leányiskola „a melyen tisztelt és szeretett lelkészének.” — A szekely dalárda „a melyen tisztelt elnökének.” — Az udvarhelyi ref. nők „a szeretett papnéjának.” — Lázár és Ida Fogarashól „a mi jó lkánknak.” — Bíró Aroné „a legjobb barátjának.” — Dr. Demeterné „lkánknak.” — Bod Károlyné „az igaz barátjának.” — A gyermekek koszorúja „a legjobb anyának.” — A férj koszorúja „az égbeli őrzőangyalnak.” S ezeken kívül még négy koszorú felirat nélkül s így ismeretlenektől. Távirat és részvét-iratok az egyházkerület püspökétől, vezérferfiától, az ismerős és barátoktól.

Az E. M. K. E. udvarhelyvármegyei választmánya mult vasárnap tartotta meg évi rendes közgyűlést a vármegyei ház kis tanácskozó termében. A közgyűlés egyik legfontosabb tárgya az üresedésbe jött állások betöltése volt. A választmány elnökeül: Hollaky Arthur főispánunkat nyerték meg, a kiben minden oldalról hathatós támogatást és tenni szerető vezért sikerült nyerniük. Pénztáros Dózsa Jakab, jegyző Nosz Gnsztáv lett. Választmányi tagoknak: Damokos Andor dr., Demeter Lőrincz dr., Gálffy Kálmán, Kemény Béla báró, Lázár Adám gróf és Ugron Zoltán választattak meg.

A református hölgyek igen szépen rótták le kegyeletüket Bedő Ferencz né halála alkalmából. Dr. Damokos Andorné, vármegyei alispánjának közlissetelben álló felesége kezdeményezésére folytan gyűlést rendeztek és remek szép koszorút helyeztek a meghaldogult ravatalára. A felülmaradt 8 koronát pedig a helybeli szegények javára a városi tanácshoz küldötték.

A polgári önképző e hó 22-iki (hétfői) fillérestélyét Mathe Rózsika, Rudolf Irma, Novák János és Dónáth Albert rendezik. Felolvas: Lázár gróf. Monologot adnak elő: Kovács Albert dr. és Mathe Emma. Dónáth Ilka énekel. Daróczi Ilona és Mészáros Zoltán szaválnak. Műsor után végigpásta lesz.

Postai vizsgálat. Peter Gabriella etédi és Gálffy István orostestületi m. kir. posta mesterek e hó 15-én a postamesteri vizsgálatot sikeresen kiállották városunkban.

Hangverseny a vármegyei szegények javára. Igen szép és magasztos ezekben nyer fényes kifejezést városunkban a helyben állomásozó katonaság és a civilek közötti barátságos egyetértés. Folyó évi február 24-én, a vármegyei ház dísztermében, számozott helyekkel katonai hangverseny lesz a gyulafelhővári 82. gyalogezred bandájának közreműködésével. A hangversenyt — mely táncmulatságban nyer folytatást — a városi, illetve vármegyei szegény-alap javára, a katonaság részéről: Metzner Örnagy és Markóczy, Bill századosok, Noszek és Herszenyi főhadnagyok, Schönfeld hadnagy és Urbányi dr., ezredorvos; a civilek részéről: Hollaky Arthur főispán, Damokos Andor dr., alispán, Solymossy Lajos dr. főreálisk. igazgató, Gyarmathy Dezső dr. polgármester. Szombathalvi Lajos főkapitány, Simó Balázs dr. vizsgálóbíró, Csanády Zalán járásbíró, Soó Rezső dr. ügyvéd és Konez Aurél rendezik.

Köszönőirat. Lényem egész világát elborítja a lesújtó csapás, a mely feledhetetlen nóm hirtelen halálával engemet és neveltem gyermekeimet érte. De e földön mindnyájunk kikerülhetetlen vezetete: egy vagy más alakban — nem eszupán egyszer — kiirteni, vagy legalább megköszölni a fájdalom keserű poharát. Az Ur akarja így: „Jegyen meg az ő szent akarata”. Az Istenben vettem eme hit gyűjté anyuikát a fájdalom házába részt venni nehéz keservéből, melynek közepette mélyen érzem, hogy az Ur nemesak sújt engemet, de a kegyes szívek által a részvét gyűjtő balzsamát is csepegtetve megtépt szívemre. Legyen hát a különböző egyházak fejének, a vármegye tisztikarának, a városunkban levő fő- és alsóbb fiu- és leányiskolák tanár-, illetve tanítőtölteitlenek, valamint a gyöngéd női szíveknek és szerető barátoknak e helyen is köszönet monda, kik iránt hálám meg majdán porladzó szívemben is örökké élni fog. Székely-Udvarhely, 1900. január 20. Bedő Ferencz, szekelyudvarhelyi ref. pap.

Dalestély. A helybeli Székely Dalegylet tudvalóleg f. hó 14-én tartotta meg ez évben első dalestélyét a vármegyei ház dísztermében. Csaknem zúfolásig megtöltötte a hazafias ezélokért lelkesedni tudó közönségünk a vármegyei ház dísztermét, hogy meghallgassa törekvő szekely dalártaikat, hogy merítsen erőt, lelkesedést továbbra is hazafias kötelemnek teljesítésében. A műsor első pontját Thern „Dalünnepen” című classicus darabja képezte, melynek nehézségeit nagy gyakorlatra valló technikával győzte le a mi Dalegyletünk. A női egyes kar Beleznai „Ha elmegyek” című dalával mutatta be magát igen előnyösen, a miért a tapsból ki is jutott bőven. Rossminék „Részlet Tell Vilmosból” zongora solója, előadva Varró Berta urhölgy által, bá-

mulatra ragadott. Nem tudtuk, hogy művészi fokon álló technikáját bámuljuk-e jobban, vagy azt a hangszínezést, azt a mély érzést, a mely a zongora billentyűiből szívünkhez szólt. Szívesen megújratuk volna akár reggelig is. „Nem nézek én, minek néznek”, előadva a dalegylet által, szintén szépen hangzott. „Mandelsohn”. Vonos-négyes op. 36, előadva dr. Damokos Andor (I. hegedű), Olasz Gyula (II. hegedű), Morascher Hugó (mély hegedű), Szakáts Zoltán (gordonka) által sok gyönyörűséget okozott mindnyájunknak. Egyik kiváló pontját képezte e dalestélynek. Még két pontját említem a dalestélynek, Káldy Gy. „Rákóczi emlékezete” és Thern „Kiért irtsem e pohárt” című egész precizitással, érzéssel énekelte dalait s ezzel be is fejezhetném jelen referációm. Azt azonban említsük meg még, hogy a dalestély, anyagi szempontból tekintve is a dolgot, a mennyiben 160 koronát jövedelmezett, teljesen megfelelt a várakozásnak. Végül hazafias kötelességemnek tartom a dalegylet buzgó, lankadást nem ismerő karagányának e helyen is gratulálni, egyben köszönetemet fejezni ki, hogy a hazafias, nemes célú egyesület törekvésében, előrehaladásában szívvel lélekkel támogassa. Dalártainknak pedig továbbra is kitartást kívánok, hadd zúgjon a dal városunk falai között: nemesítve szívünket s szép tekre hevítve lelkünket.

A vármegyei menház létesítése ügyében vármegyei vezető férfiak körében élénk mozgalom indult meg. A szervezeti szabályzat elkészítésével Gyarmathy dr. polgármestert megbízták, a ki az elhelyezésre nézve a város képviselőtestülete elé javaslatot terjeszt, a melyet már — értesülésünk szerint — elkészített. A terv értelmében a barompiazi térre épülne a vármegyei szegények háza, mely hova-tovább mind nagyobb szükség képez e vármegyében.

Az ev. ref. teplem javára február 4-én rendezendő tréfas-estélyre az előkészületek folytak s bár szó volt, hogy elmaradjon bizonytalan időre a mulatság megtartása, illetékes helyről nyert értesülésünk szerint — feltétlenül megtartják azt.

Szekely Hangok. Tarcsafalvi Albert kiváló szekely költőnk ily című verskötete megjelent. Ajánljuk közönségünk szives pártfogásába. A 12 ives, vaskos kötet ára 2 korona s kapható lapunk kiadóhivatalában.

A csekefalvi szekely zenekar e hó 27-én Csekefalván az iskola termeiben műsorral egybekötött kosaras táncvizalmat rendez, melyre a t. közönséget e helyen is meghívja.

Agyonütött favágó. Kádár Dénes, Kádár Ferencz és Lukács Marton alsófalvi lakosok a paradji Felsőmező havason „erdőtek”. Kovács Mihály szintén odaváló lakos, tőlük mintegy 9 méter távolban szintén egy jökora szal bükk fát vágott. A fa hirtelen leszakadt a tövérel s egy ága — bár Kovács figyelmelte az ott lévőket — Lukács Martont fején annyira megsértette, hogy 5 óra múlva kisenvedett.

A szekelykereszturi 48-as függetlenségi kör f. évi január 13-án rendezett bálján bevétel 170 kor. 82 fill., kiadás 72 kor. 52 fill., maradék 98 kor. 30 fill. volt. A bevételt nagyban emelték a felülfizetések. Felülfizettek: Kristóf Mózes 2 kor., Nagy F. Elek, Fülöp András, Jaeger Fr. József, Pap Mózes, Maksai László, Csiki Károly, Walter Ferencz, Nagy S. Ferencz 1 kor. 20 fill. — 1 kor. 20 fill., Magyaróssi Arthur 1 kor., Szabó Károly, Bálint Dániel, Kovács Mózes, Nagy András, Nagy P. János, Nagy Fr. Mózes, Czighler N. 40—40 fillér, Rácz Lajos, Viola János, Kiss József, Varga Damokos, Petrács Ferencz, Jakab István, Barabás József, Szász Pál, Frits János, Csibi Lőrincz, Kapcza István, Kiss Mózesné, Pál István, Koronka György, Szász János, Farkas Zsigmondné, Gál Ince, Vazilevich Gyula, Antal László, Nagy Károly, Dersi Tihámér, Sándor Dénes, Várdi Ferencz, Bihari Mór, György Sándor, Bíró István, Nagy S. Elek, Horváth János, Konez Ilyés, Eltétő Lajos, Wolf Hanzó, Elges Vilmos, Szabó Lajos és Godra Ferencz 20—30 fillér. Az áldozni kész felülfizetőknél, valamint a mulatságon való jelenlétükkel a kör iránt való jóindulatukat, pártfogásukat kimutatóknak is szives köszönetet mond az elnökség.

Tűzek a vidéken. Bögöz községben e hó 14-én és Magyar-Hermányban 10-én nagyobb tűzesetek voltak. Előbbi helyen a kár mintegy 6000, utóbbin pedig 1490 korona.

A bogárfalvi olvasó társaság czéljaira e hó 7-én táncmulatsággal végződött, igen jól sikerült műkedvelői színelőadást rendeztek. Előadásra került a Virágfakadás című színjáték, melyet reményen felüli sikerrel játsztak meg a szekely ifjak. A mindenestre dícséretes és feltétlen elismerést érdemlő közműveltségre törekvést Zsigmond József tanító támogatja Bogárfalván, a ki az ügy iránti lelkesedéssel, ifju erővel, megküzdve minden akadálylyal — biztosította az előadás fényes sikerét. Csak előre! Az igaz érdem elismerésre talál a bátor küzdő részére. Az olvasó társaságok szervezésével a falusi társadalom életet nyer és kiszámíthatlan fordulat áll be a közmunkálkodás terén. A szereplők: Zsigmond tanító, György Juliska, Sebestyén Sándor, Hajdó Juliska, Márton Erzsike, Hajdó Bálint voltak. Tiszta jövedelem 34 korona. Felülfizettek: Zsigmond tanító 2 koronát, Kiss Károly szentléleki pénztáros és Geréb Domokos bíró 80—80 fillért.

Verekedés. A farsang beköszöntésével a verekedések időszaka is megkezdődik — faluhelyen. Oláhfaluban — mint tudósítónk írja — már a rákövetkező napon este Jankó Ferencz és Tamás Dénes szabad kézzel 14 napos gyógyulást jelentő módon adtak kifejezést János Elek iránti régi haragjuknak.

Helyi költőink. Készséges örömmel vesszük a hírt, hogy a polgári fillérestélyen egymás után két helyi költőnk szavalásra alkalmas verset adtak, illetve adják elő a működők. Mult heten Tarcsafalvi Albert jó nevű szekely poetánknak „Kossuth halálának évfordulójára” cz. hazafias költeményét szavalta zajos tetszés között Benedek Aladár. Most hétfőn pedig Kertész Albertnek „A hon leányaihoz” című, lapunkban is közölt versét fogja előadni Mészáros Zoltán.

A szentlászlói olvasó-egylet saját könyvtára javára e hó 13-án igen szépen sikerült táncmulatság volt Szent-László községben a Benkő András házában.

Az életre való egyletnek 30 tagján kívül a közeli és távolabbi községek ifjusága oly nagy számban jelent meg, hogy a csekély 40 filléres belépti díj mellett is 62 korona összes bevétel folyt be. Ebből leszámítva 21 kor. 80 fill. kiadást, tiszta jövedelem az egylet javára 40 korona és 20 fillér maradt. A faluhelyen elsőrendű jövedelemhez szíves felülfizetéssel hozzájárultak: Toró Dénes lelkész 20 fillérrel, Szabó Gyula homoródszentpáli orgona-művész 1 korona 60 fillérrel, Molnár Vilmos Székely Dénes, Székely Domokos, Szabó István 20—20 fillérrel, Somolyák Jánosné 40 fillérrel. A szíves, minden irányu támogatásért az olvasó-egylet nevében hálás köszönetet mond: Molnár Dániel, egyll. könyvtáros.

Az Orbán-szobor javára Hankó Domokos dr. kir. közigazgató helyettesétől Szent Godhárdról 4 koronát vettünk, melyet rendeltetési helyére juttattunk.

Nyilvános számadás. A nagykeleti ifjusági, újonnan alakult dalegylet f. hó 13-án részben a saját pénztára, részben a jelen évben épült községháza javára tánczezal egybekötött dalestélyt rendezvén, annak bevételéről a következőkben számolunk be: Elárusított személy- és családjegyekből, továbbá egyes ügybarátok szíves felülfizetéseiből bejött 87 kor. Felülfizettek: Székelykeresztúri birtokos Nagy Ferenc 9 kor., kiskedei gazdatiszt Kiss Sándor 2 kor., id. Márton József 1 kor., Szabó Sándor kjegyző 1 kor. 20 fill., Székely Mihály 40 fill., Miklósi Gábor 30 fill., Darkó Lajos tanító 20 fill., Zilbinyer Dávid 20 fill., Préda János 10 fill., Kereső Domokos 10 fillér, miért fogadják egyenként és mindnyájan az egylet és rendezőség legszívesebb köszönetét.

Nyugtázás. A szentmiklósi ifjusági daloskörnek e hó 7-iki mulatsága alkalmából Szász Ferencz alsósiménfalvi áll. isk. igazgató-tanító 40 fillért mint belépési díjat beküldött, melyet ezennel utólag nyugtáz a rendezőség.

Segédjegyzőnek ajánljuk 7 gym. oszt. végzett intelligens, szépirású fiatal ember, ki a katonaságtól mint szolg. latvezető örmester szabadult. Megkeresések lapunk kiadóhivatalához intézendők.

Román konvikts, oláh törekvések stb. címek alatt egy minden komolyabb megfontolást nélkülöző híresce járta be a napi és időszaki sajtó egyes lapjait — az általam kibocsátott esdeklő szózatra, melyet a magyar hazában élő nemzethez bátor voltam intézni.

Tiltakozom úgy az elnevezés, mint a cél elkeresztése ellen. — Itt születtem a Székelyföldön, ott, a hol — hála Istennek — ma már nem ismerünk nemzetiséget. Nem is akarhatunk tehát mást, mint egy magyar kulturális szempontból minden józan és elfogulatlan gondolkodású ember által csak helyeseltető ideát: az idegen eszmék megszüntetését s magyar hazában magyar nyelvű, magyar érzelmű és lelkű ifjuságot teremteni. Igen jól tudjuk, hogy hífeleink a vallásukhoz mennyire ragaszkodnak s ezt fölünk rossznéven senki sem veheti. Ezen egyedüli kapot tartjuk azon mágnesnek, a melylyel a most meg — vakságuk, eloglult, egyoldalú itélkezésük miatt — ellenséges indulattal bíró nemzetiségeket ide terelvén, valláskerülői nevelésüket biztosítván, magyar hazafiakká neveljük ezen a földön, hol eszékely város erős magyar szellemű társadalmában — nemcsak nyelvben, de gondolkodásban, értelemben is általában jó magyarokká lehetnek. Ez az eszme lelkesít, ez adta, sugallta, hogy zászlót bontsak egy szebb jövő reményében. Titkos utaim nem voltak, nem lesznek, nincsenek. A ki ez ellen harcolni mer, az nem lehet jó magyar hazafi s az rosszhiszeműleg félremagyarazza hazafias törekvésemet, melyet több ízben volt alkalmam eddig is behozonyítani.

Ha „román nemzetiségi törekvés” vezérelt volna, tudnám az utját a Liga felé; de mert tiszta és őszinte magyar, hazafias a szándékom, azért intéztem esdeklő szózatot a Nemzethez, ahoz, melynek Szózatát jellegűl vettem s a melyet mindenkor szívvel-lelékkel magaménak is vallok teljes szövegében. — Esmémet közöltem Erdély nagyerdemi püspöke gróf Majláth Gusztáv ur ó excellenciájával, ki e hazafias ügyben pártfogását ajánlotta, közöltem a magyar kormányval s annak itteni nagyrabecsült képviselőjével Hollak Arthur főispán ur ó méltóságával. Ennek alapján kaptam engedélyt a gyűjtésre, bátorítást, támogatást hazafias céloim kivételére. Ennek tudatában nyertem helyet a nyilvános nyugtázásra Udvarhelyvármegye hivatalos lapjában a „Székely-Udvarhely”-ben s ezért közöltem is esdeklő szózatomat. A ki pedig ennek tudata után is vadaskodik, az csak rosszakaratból teszi azt s nem számol a magyar kultúra s a magyar nemzet erősödésének, legszentebb eszméjének diadalra juttatásával s a nemzetiségi surlódások eloszlásával szembe. Egyébiránt — sejtelmem szerint — szent irigységéből származhatik a cél félremagyarázása. De én nem vadaskodom. Bizom felvetett eszmém igazságában. Nincs kifogásom, sőt helyeslem, ha a székelyudvarhelyi középiskolákban megfelelő alapítványokat is teszünk idegen nyelvű ifjaink magyar nyelvű oktatására, ebből is következtethető, hogy titkos céljaink nincsenek, ha ez így czélszerűbb, mint úgy, a hogy én keresztülvinni véltem, ám legyen. Azonban a magyar nyelvből való buktatások, melyek a multban előfordultak, még kellene hogy szűnjének. Jól tudom Moldován Gergely áttét helyzetét. Nem várok elismerést sem egyik, sem más oldalról. A nemzeti vizsgálódások megoldására azonban igénytelen eszmémet ajánlom minden erős magyar szellemű városban érvényre juttatni. Székely-Udvarhelyt, 1900. év jan. 16.

Sándor István,
székelyudvarhelyi gör. kath. esperes.

Egészségügy.

A táncz.

Most, hogy a farsang küszöbön áll, időszerű lesz a tánczról néhány szót szólnunk.

Egészségül tekintetből az okosan és kellő mértékkel gyakorolt tánczolás nemcsak hogy nem kárthatat-

* Mutatvány a Kneipp Ujság f. évi 1-ső számából.

Szerk.

juk, de sőt készséggel ismerjük el, hogy az egyike a legjobb testerősítő eszközöknek; de csak azon esetben, ha azzal okosan él az ember.

De hány ember okos akkor, a midőn tánczol? Nagyon kevés. A legtöbb, fiatal lányok úgy mint férfiak, a legesztelenebbül viselkednek, midőn tánczhoz jutnak, a mikor azután a táncz a helyett, hogy testük előnyére válnék, azzal halált okozó betegsége tesznek szert.

Mert nézzük csak, hogy milyen körülmények azok, a melyek a mai uri társadalomban fennforognak akkor, midőn a fiatalság bába megy és tánczra kerekedik.

Azon kezdődik a dolog, hogy a kisasszony úgy összefüzi a derekát, hogy alig bír lélegzetét venni. Kettőn, hárman is teljes erejük megfeszítésével huzzák össze a fűző zsinórját, míg végre a kisasszony idomai sikerül annyira összehúzódnak, hogy a derek majdnem kézzel körülmárkoltatva lesz.

A keztyűnek persze szintén szűknek kell lenni. legalább is egy számmal kisebbnek, mint a mekkora a kisasszony kezecskéje, hogy az minél kisebbnek látszassék.

A cipőnek szintén minél parányibbnak kell lenni, legalább is két ujjnyival rövidebbnek, mint a milyen a kisasszony lábfeje természetes állapotában. Nagyon egyszerű fogása van annak, hogy az ember az ilyen kis lábhelet fel tudja húzni. A cipő belsejébe a különben is magas sarok fölött bódarabokat tesznek, minek következtében a sarok felebb lesz emelve és a láb a cipőben megszorul, úgy, hogy a lábujjak legalább is két ujjnyival hátrább állanak, mintha a sarok alpolcsolva nem lenne. Így hát a láb rövid lesz és mert a cipőnek hegyes az orra is, meg keskeny is, ezért az egész lábfej piezinynek látszik.

Ha az ilyen cipőben tulajdonképen folytonosan csak lábujjhegyen jár, a ki azt viseli, az nem tesz semmit és hogy ezért, valamint az összehúzódnak folytán pokoli kínokat szenved a hű hűgye, az sem baj. A fődolog, hogy az emberek a láb kicsiny voltát meg bámulják, a többi hűgyek pedig irigyeljék.

A mai divathölgy tehát úgy megy tánczolni, hogy teste legalább is három helyen erősen össze van préselve.

A táncz által előidézett erős mozgás következtében az egész szervezet fokozott gyorsaságu működésre van kényszerítve. Ennek következtében a véredényekben a vér sokkal gyorsabban lökődik, mint különben. Igen ám, de ennek a gyorsabb véráramlásnak három helyen utját állja a teste alkalmazott ruhapréss, tudniillik a fűző, a keztyű, meg a cipő, és mi történik ekkor? Egyes helyeken vérpanaszok keletkeznek, az összehúzódnak vörösi nyomást gyakorol a véredényekre, a melyek ennek folytán elgyengülnek és képtelenek az erős nyomásnak ellentállani, tehát felpattannak és belső vérzés következik be.

A legnagyobb veszélynek a fejben és a tüdőcsukokban levő véredények vannak kitéve, mert ezen testrészek összehúzódnak és ezért a vér ezekben torlódik össze leginkább.

Ha az agyban szakad meg valamely véredény és ott történik vérkiáramlás, ennek agyszélhűdés, ha pedig ez a tüdőben történik, akkor tüdőszélhűdés következik be és a szerencsétlennek rögtön halálát idézheti elő, ha pedig a vérkiáramlás a tüdőben csekély fokú, akkor a tüdőtuberkulózisra lesz az alap ily módon megcsinálva.

Ilyen gyászos következményei lehetnek annak, ha valaki összehúzódnak testtel vesz részt a tánczban.

De ha nem következik is be valamely belső vérzés, akkor is nagy hátrány különösen a dereknak erős összehúzódnak, mert ez által az összes belső szervek rendes helyükből erőszakkal ki lesznek mozdítva, félretolva. Egyetlen tánczmulatság, a melyet ilyen hátrányos testi állapotban „mulat” végig a nő, egész életére nyomorekká teheti, mert könnyen kaphat olyan méhbajt, szív-, gyomor-, vese-, máj-, lép- vagy tüdőbetegséget, a melyből nem bír többé kigyógyulni. (Folytatjuk.)

KÖZGAZDASÁG.

A baromfitenyésztés érdekében.

A földmívelési m. kir. miniszterium Magyarország baromfitenyésztésének határozott irányt adott. A mai kedvező gazdasági helyzetünkben meg is érdemli ez a gazdasági agunk, hogy a lehető legnagyobb mértékben felkaroljuk, mert oleső gabonánkat semmi által sem értékesíthetjük oly gazdagon, mint a baromfitenyésztés által. Hazánk mindenképen alkalmas a baromfitenyésztésre, annyira, hogy külföldön a „Baromfi tenyésztés természetes hazájának” nevezik.

A földmívelési kormány sok tapasztalat után belátta, hogy magyar baromfi fajtáink nem képesek versenyezni a külföld nagyobb fajta baromfiával, viszont a külföld nagyobb fajta baromfiái sem felelnek meg a mi hazai viszonyainknak. Már most a földmívelési kormány úgy tesz, hogy hazai baromfi-állományához külföldi nagyobb fajta apaállatokat ad s ez által hazánkban igen alkalmas baromfi-állomány áll elő.

10 gazdasági és földmívelési iskolánál fajbaromfi-telepet létesít, honnan him fajbaromfi osztogatnak szét. Ez által Magyarország baromfi-állománya egyöntetű lesz s egyenlő minőségű tojás- és baromfikivitelünk által más országok baromfi-termékeivel versenyezhetünk.

A szétosztást úgy eszközölik, hogy ha valamely községnek minden családja egyszerre nemes apaállatért folyamodik, akkor azt mindeniknek megadják s egyebet nem kíván cserébe, csak egy-egy közönséges himmemű baromfit. A cserélés teljesen díjmentes. A cserélőket semmi költség nem terheli. A nemes himnek odaszállítása és a becsértelt közönséges himnek elszállítása államköltségen történik. A bélyegmentes folyamodást legkésőbb június 30-ig kell beadni a földmívelési m. kir. miniszteriumhoz.

1898-ban létesítették a fajbaromfitenyésztő-telepek és eddig 10,000 drb himmemű nemes baromfit és 40,000 drb fajtojást osztottak ki a kérelmezőknek és pediglen a plimul, brána és a langsan tyukféléből; franciaia

és bronz pulykából; az emdeni ludból és pekingi kacsaából.

A dolog rendkívüli figyelemre méltó; a ki bővebb tájékozást akar szerezni az elmondottakról, annak figyelmébe ajánlom Hrebly Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő „A gazdasági baromfitenyésztésre vonatkozó általános tudnivalók” című könyvét, ára 50 fillér, megrendelhető szerzőnél Gödöllőn. Szász Béla.

Iparügyek.

A hazai ipar támogatása. A kereskedelmi miniszter 65746. sz. a. átiratot intézett valamennyi miniszteriumhoz, a melyben felhívja figyelmüket a hazai gyufaipar kedvezőtlen helyzetére és e nem csekélylendő iparágunk saját hatáskörükben leendő támogatására. A miniszteriumok erre most felhívják összes alantos hivatalaikat, hogy magyar gyufáruat használjanak azzal a megjegyzéssel, hogy ez iparág támogatása csak akkor lehet eredményes, ha az illető kereskedőktől — a kiktől a gyújtókat vásárolják — mindenki részéről erősen és következetesen megköveteltetik, hogy hazai gyújtót adjanak, mert így a kereskedő a követelés elől nem térhet ki s lassankint úgy a kereskedők, mint a vásárlók annyira hozzá fognak szokni a magyar gyújtóhoz, hogy annak kelendősege természetes uton biztosítva lesz.

Balesetek bejelentése. A hivatalos lap közli a kereskedelmi miniszternek azt a rendeletét, a mely az ipar-telepeken előforduló balesetek bejelentésének elmulasztását büntetéssel sújtja. A rendelet hivatkozik az 1893. XXVII. t.-cz. 7. §-ára, mely szerint a munkaadó az ipar-telepen előfordult balesetet 48 óra alatt az illetékes iparfelügyelőnek bejelenteni köteles. E rendelkezéshez most a miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg büntető szankciót csatol, a mennyiben a balesetek bejelentésének elmulasztását az idézett törvény 39. §-ába ütköző mulasztásnak minősíti, mely szerint 50 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó, a ki az iparfelügyelőnek a jelen törvény értelmében adandó felvilágosításokat meg nem adja. Mert a balesetek bejelentése tulajdonképp felvilágosítás, melyet az iparfelügyelő a gyárostól kér, a mikor a felvilágosítás megadhatása czéljából neki a balesetek bejelentésére szolgáló nyomtatványokat elküldik.

Közlekedés.

A bethlenfalva-kadicsfalvi levelek és újságok s általában az odaszóló postai küldemények czental is a „régimódi”-ban maradnak. Csütörtök óta az újságokkal fogadott m. kir. levélhordó nem jár ki, mert a postai igazgatóság nem hajlandó az ötödik levélhordói állás felállítására. A jelenlegi négy levélhordó pedig a naponta kétszeri utat nem győzte városos és falus. Vajjon mikor fogják megérni közsegeink a Hegedűs Sándor m. kir. kereskedelmi miniszter által, most, az ország nagyobb városaiiban életbe léptetendő, az újságok gyorsabb kézbesíthetését czélzó nagyhorderejű intézkedését, bár csak annyiban, hogy postai küldeményeiket naponta megkaphassák?

Közönség köréből.*

A parajdi síró ministránsok ügye. Ezen lapok január 14-iki számában „A ministránsok gyermekek filléréi” című kis közleményre válaszképen kijelentem, hogy ha a jelen évi vízkereszt ünnepe alkalmával a tojásgyűjtő is részesült a segédkező gyermekek jövedelmében, ezt magam sem helyeslem; de nem gondoltam volna, hogy ily csekélyes is hirlapi közlemény tárgyat képezhetné, mikor egy pár barátságos, jóakaró szóval s néhány fillérrel lehetett volna a bajon segíteni s nem került volna annyiba, mint eddig is, a mennyit felemészített az angol-bur háború.

De ha skandalum nincs, csinálni kell, ez a jelszava az én parajdi jóakaróimnak (?), kik felkapták ezt a nekik kellemes incidenset, hogy kellemetlenségbe sodorhasanak s ezzel is — szokásuk szerint — rajtam rágódhassanak a névtelenség kényelmes takarója alatt.

Pedig az osztokodás nem is az én jelenlétemben történt s ha a síró ministránsok jelentették volna, hogy jövedelmükben megosonkítottak, én bizonyára kárpótoltam volna őket. Az a „meglehetősen mennyiségű tojás” nem mind az én konyháma jött, részesült abból más konyhája is, mert a kántortól illető rész mások konyhájára ment s nagyon helyesen, kapjanak mások is a „koldult” tojásból.

Különben a „síró ministránsokat” kárpótoltam s az igazságtalanságot helyre hoztam, tehát legyen béke!

Bartos Dénes,
lelkész.

* Ezen rovat alatt megjelent közleményekért csak a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerk.

Szerkesztői üzenetek.

Cs. K. F. t. E. sz. számában nem hozhattuk. Szívesen várjuk a hasonló témák feldolgozását és mielőbbi beküldését. Kár az ilyesminek paragon heverni.

HIVATALOS RÉSZ.

Udvarhelyvármegye alispánja Sz. 593—900. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi előjáróságnak. Közhírré tétel vég. it értesitem, hogy a sertésvésznek Lajta-Szent-Miklósról Ausztriába történt behurcolása miatt a sertéseknek Sopron vármegye nagymarton és kismarton járásainak területéről Ausztriába való bevitelle megtiltott. — Sz.-Udvarhelyt, 1900. évi január hó 11-én. Dr Damokos Andor, alispán.

Udvarhelyvármegye alispánja Sz. 873—1900. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi előjáróságnak. Közhírré tétel vég. it értesitem, hogy kisküküllővármegyei Felső-Bajom községében a sertésvész megszűnével, ezen község a zárlat alól feloldott. Sz.-Udvarhelyt, 1900. évi január hó 15-én. Dr Damokos Andor, alispán.

HIRDETÉSEK.

Sz. 580—99. hv.

Árverési hirdmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi XL. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a székelykeresztúri kir. járásbíró 1899. évi V. 285. számú végzése következtében dr. Lindenfeld Zsigmond nagyváradi ügyvéd által képviselt Jungreis és Weisz nagyváradi cég javára Neufeld Eliás siklódi lakos ellen 149 kor. 56 fill. s jár. erejéig 1899. évi nov. hó 28-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 738 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 2 ló, törökbuza, széna, zab és 1 tinó nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a székelykeresztúri kir. járásbíró 1899-ik évi V. 285. számú végzése folytán 149 kor. 56 fill. tőkekövetelés, ennek 1899. évi január hó 1. napjától járó 5 százalékos kamatai, ¼ százalékos váltó díj és eddig összesen 190 kor. 20 fillér bíróilag már megállapított költségek erejéig Siklódon, alperesek házában leendő eszközökre 1900. évi január hó 24-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérők, szükség esetén becsíron alul is el fognak adni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székely-Keresztúrt, 1900. évi január 7-én.

Szalontai Albert,
kir. bírósági végrehajtó.

A nagyérdemű zenekedvelő közönség szives figyelmébe.

SZABÓ GYULA

mű-orgona-, zongora- és harmonium-
építő művész

— Homoród-Szent-Pálon. —

Ajánlkozik új művek készítésén kívül mindennemű hangszerek, u. m.: orgonák, harmoniumok, zongorák, hegedűk, czimballmok, ugy mechanikai hangszerek javítására és újjárendezésére, hangolására. Szolid munka jutányos árban.

Harmoniumok megrendelésre havi részletekben is.

Iskolai harmoniumok 120 koronától feljebb.

2 kövü gőzmalom

nagy kiterjedésű forgalommal — más vállalat miatt — szabad kézből, örök árban igen olcsón azonnal eladó.

Tudakozódní és értekezni lehet: *Buzogány Márton* tulajdonosnál *Farczád* községben (posta és táviró hivatal: Székely-Udvarhelyt.)

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt hivatalosan vegyelemezve vannak, **esakis**

— FERNENGEL — jóhírű pinczejében

Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utca) kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig.
Tíz literen felül 28 krtól 1 forint 20 krig.
Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 24 frtól 46 frtig.

Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

Nyomatott a kiadótulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt 1900.

Ügyes, fiatal kereskedő-segéd,

a ki nagyobb vidéki üzletben tanult s a ki a bőr-, vas-, fűszer- és singes szakmát jól érti, magyarul és románul tud és jó bizonyítványai vannak, lehetőleg azonnali belépésre kerestetik **Tatrangra** (Brassó megye) **Szonda és Giró céghez.**

14—900. számhoz.

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

A helybeli m. kir. áll. kő- és agyagipari szakiskola nyilvános pályázatot hirdet következő asztalos munkákról:

1. Egy kétszárnyú ajtó (kőipar műhely) 3 mtr. magas, 2 mtr. széles, felül körívvel, festve, zárral.
2. Válaszfal (kész áruaktár) 428 mtr. széles, 1.60 magas, rajz szerint elkészítve, páczolva.
3. 15 meter polcz 2½ cmt. vastag deszkából, 030 cmt. kiugrással, páczolva. (Kész áruaktár).
4. Egy ruha-szekerény (internatus) 11 méter 40 cmt. hosszú, 2 meter magas, 050 cmt. mély, 20 osztálylyal, megfelelő zárral, 40 fiókhuzóval, festve.

A pályázati határidő **január hó 25-én** jár le. A legolcsóbb ajánlattevő csak a kereskedelemügyi m. kir. miniszter utólagos jóváhagyása mellett fog megbízatni a munka kivitelével.

Az összegnek 10 százaléka bántpénzül az igazgató kezébe leteendő. Az ajánlatok a szakiskola igazgatóságához nyújthatók be, a mely az egyes tárgyakra vonatkozó tudnivalókat is megadja.

Székely-Udvarhely, 1900. január hó 17-én.

A szakiskola felügyelő bizottsága.

Sz. 853—900. fszb.

Faeladási hirdmény.

Udvarhelyvármegye Árvátfalva II. határrészben fekvő és a homoródszentmártoni birtokosság tulajdonát képező erdőből 100 kat. holdnak mintegy 8670 m³ luczfenyő és 5440 m³ jegenyefenyő fűrészfűrészanyag és 4080 m³ luczfenyő és 1105 m³ jegenyefenyő épületi fakészlete — három évi kihasználási időtartam mellett — **1900. évi január hó 31-én d. e. 10 órakor** Homoród-Szent-Márton községében nyilvános szóbeli árverésen el fog adni.

Kikiáltási ár 23.681 forint, minek 10 százaléka bántpénz. — Árverési feltevételek a homoródokladni főszolgabírónál és a székelyudvarhelyi m. kir. járási erdő-gondnokságnál megtekinthetők.

Homoród-Oklánd, 1900. január hó 15-én.

Benedek Imre,
főszolgabíró.

Meghívás.

A székelyudvarhelyi községi hitelszövetkezet 1900. évi január hó 28-án d. u. 3 órakor a szövetkezet hivatalos helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok 24. §-a értelmében ezennel meghívotnak azon megjegyzéssel, hogy a mennyiben a fenti napra kitűzött közgyűlésen a tagok kellő számban meg nem jelenének, az új közgyűlés **1900. évi február 4-ikére** tűzetik ki, a mikor is az, tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes leend.

Napirend: Kilencz igazgatósági és három felügyelő bizottsági tag választása.

Kelt Székely-Udvarhelyen, 1900. évi január 10-én.

Az igazgatóság.

Sz. 25819—1899.
alisp.

Udvarhelyvármegye alispánjától.

Pályázati hirdmény.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsú város képviselőtestületének 119—1897. szám alatt hozott jogerős határozatával rendszeresített városi adópénztárnoki állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással évi 1600 korona fizetés és 400 korona lakbér javadalmazás van egybekötve. Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtnák, hogy a VIII. gimnásziális osztály bevezetését, valamint az államszámviteltani vizsga letételét igazoló bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kéréseiket hozzám **folyó év január hó 26-áig** annál is inkább adják be, mivel az ezen határidő eltelte után beérkező kérések figyelembe vételét nem fognak.

Megjegyeztetik, hogy az ezen állásra múlt évi július hó 1-én 12575. szám alatt hivatali elődöm által hirdetett pályázat alapján beérkezett és folyamodók által ez ideig vissza nem vont kérések az állás betöltése alkalmával figyelembe vételét nem fognak.

Választás Székely-Udvarhelyen f. évi január hó 30-ik napján d. e. 9 órakor a városház nagytermében fog megtartatni.

Székely-Udvarhelyen, 1900. évi január hó 6-án.

Dr. Damokos Andor,
alispán.